

İSLAM TARİHİ II

DR. HALİDE ASLAN

Konular

* Abbasilerin zayıflama döneminde ortaya çıkan Müslüman Devletler:

- Endülüs Emevîleri,
- Fâtımîler,
- Eyyûbîler,
- Memlûkler,
- Büveyhîler,
- Tâhiroğulları,
- Sâmanoğulları

Abbasilerin zayıflama döneminde ortaya çıkan Müslüman Devletler

Kaynaklar:

- * Erdoğan Merçil, *Müslüman-Türk Devletleri Tarihi*, Ankara, 1991.
- * Nesimi Yazıcı, *İlk Türk-İslâm Devletleri Tarihi*, Ankara, 2004.
- * Hüseyin Algül-Osman Çetin, *İslâm Tarihi*, İstanbul 1986-87.
- * T. W. Arnold, *İntişâr-ı İslâm Tarihi*, İzah, düzeltme ve eklerle yayınlayan M. Fuad Köprülü, Ankara, 1963.
- * İbrahim Kafesoğlu, *Türkler ve Medeniyet*, İstanbul, 1957.

Abbasilerin zayıflama döneminde ortaya çıkan Müslüman Devletler

Kaynaklar:

*Osman Turan, *Türk Cihan Hakimiyeti Mefkûresi Tarihi*, İstanbul, 1979.

*Hüseyin Gazi Yurdaydın, *İslâm Tarihi Dersler*, Ankara, 1971.

*Mehmet Özdemir, A. Engin Beksaç, "Endülüs Emevileri", *DİA*, XI, 211-232.

* Mehmet Özdemir, *Endülüs Müslümanları I-III*, Ankara, 1997.

*Eymen Fuad Seyyid, "Fatımiler", *DİA*, XII, 228-237.

*Ramazan Şeşen, A. Engin Beksaç, "Eyyubiler", *DİA*, XII, 20-33.

Abbasilerin zayıflama döneminde ortaya çıkan Müslüman Devletler

Kaynaklar:

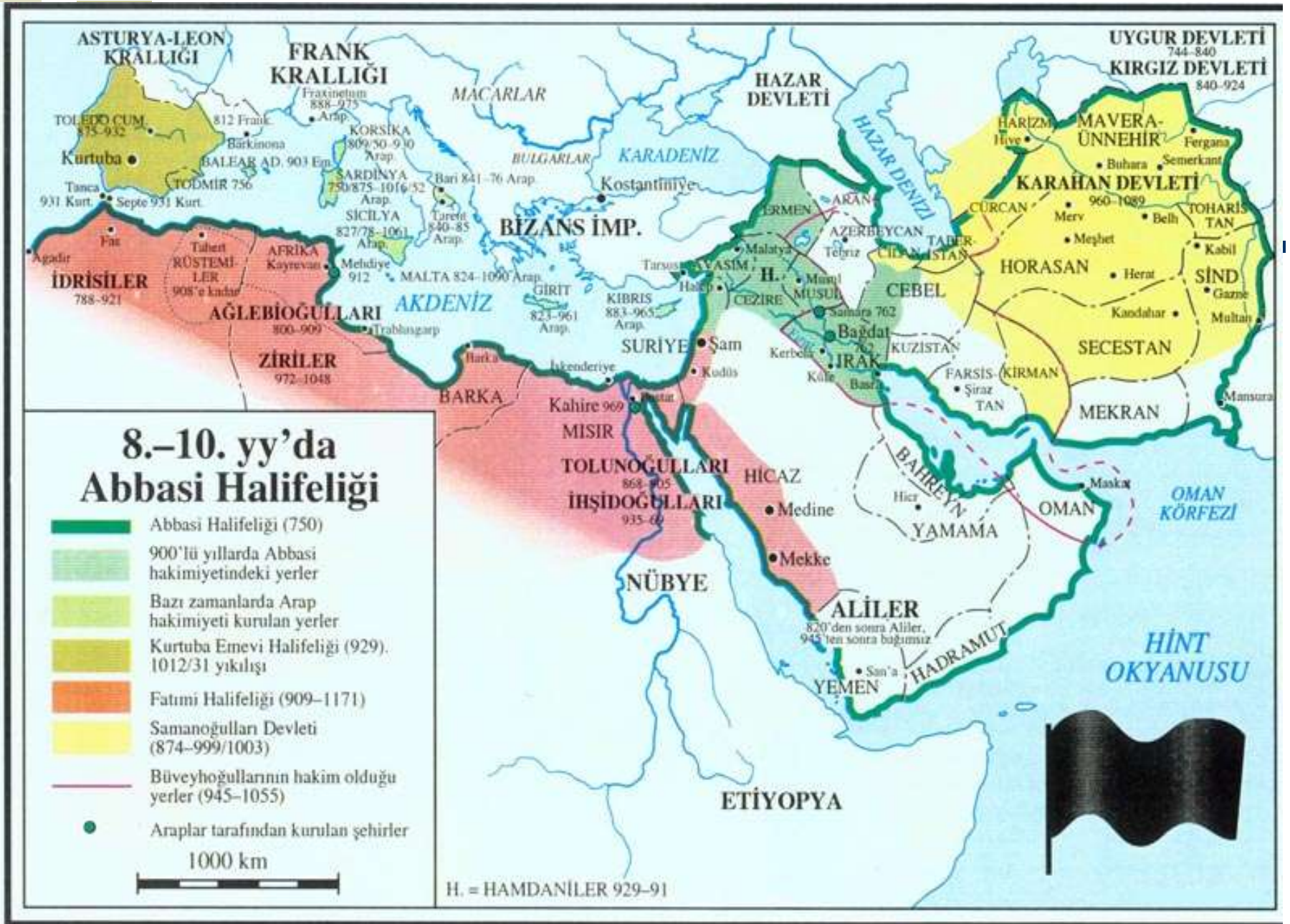
*İsmail Yiğit, A. Fulya Eruz, "Memlûkler", **DİA**, XXIX, 90-100.

*Erdoğan Merçil, "Büveyhîler", **DİA**, VI, 496-500.

*Hasan Kurt, *Orta Aya'nın İslâmlaşma Süreci (Buhara Örneği)*, Ankara, 1998.

* Hasan Kurt, *Türk-İslâm Dönemine Geçişte Tâhiroğulları*, Ankara, 2002.

*Hasan Kurt, "Devlet Kurma Sürecinde Sâmanoğulları", **AÜİFD**, c. XLIV, S.2, 2003, s. 109-129.

Endülüs Emevileri (756-1031)

Abdurrahman b. Muaviye Abbasilerden kaçıp Endülüs'e sığındı.

Emirlik Dönemi (756-929)

Abdurrahman Kurtulay olarak hakimiyetini, ilan ediyor. (valinin itirazına rağmen)

İç karışıklıkları düzeltiyor önce
Franklarla da uğraştı

Hişam döneminde yerli halktan Müslümanlara Müvelledun denilirdi

II. Abdurrahman döneminde İslamlaşma arttı. Arapça yayıldı.

II. Abdurrahman ülkede istikrarı yeniden sağladı

II. Abdurrahman, Fatimilere karşı aynı dönemde mücadele etmek için halifeliğini ilan etti.

Fatimilere karşı başarılı olmak için bölgedeki Samilerin desteğini almaya çalıştı.

Onları içten yıprattı. Cebeli Tarık Boğazını sağlamlaştırdı

Bizans ve Cermen İmparatorluğu ile diplomatik ilişkilerini geliştirdi

ENDÜLÜS EMEVİ HALİFELİĞİ

Endülüs Emevileri (756-1031)

II. Hakemle birlikte Hacib Ebu Amir'in sözü geçer oldu (Amiriler Dönemi)

Çıkan mücadeleler sonunda Endülüs Emevi Devleti sona erdi, bir meclisin yönetmesi kararı alındı (1031)

Otorite boşluğu doğdu. Ülkede çok sayıda küçük devletçiğin olmasına sebep oldu. Bu döneme Müluku't-Tavavif denildi.

Bu devletçikler arasında mücadeleler Müslümanların zayıflayıp Hıristiyanların şehirleri tek tek ele geçirmesine sebep oldu.

Kuzey Afrika'daki Murabıtlardan yardım istedi. Hıristiyanlara karşı mücadele edildi. Murabıtlar dönemi (60yıl)

Murabıtların yıkılmasıyla Muvahhidlerden yardım istedi. 1127

1229'da yıkılmasıyla (.....) Endülüs başsız kaldı.

Hıristiyan Krallıkların işgallerinden Gırnata kurtuldu ve Ahmeriler devleti kuruldu 250 yıl ayakta kaldılar.

Elhamra Sarayı Ahmeriler döneminde yapıldı

1492'de yıkıldı.

Tahiroğulları (821-873)

Kurucusu: Tahir b. Hüseyin

Horasan

Harun Reşid döneminde devlet yönetiminde göreve getirildi.

Me'mun'un onu Horasan valisi olarak atamasından sonra yıldızı parladı.

Emin Me'mun çatışmasında Halife Emin'in komutanı idi.

Horasanda artan nüfuzu ile birlikte valiliğini ilan etti

Polis teşkilatının da idareciliğini yapmışlar Saffaroğulları yıktı

Saffaroğulları (27 yıl) (873-900)

Kurucusu Yakup b. Leys

Mutatavviadandı.

Tahiroğulları Haricilere karşı mücadelelerinde bu komutandan faydalandı.

Sistanda Herat ve Buşenci aldı. Burada kurdu devletçliğini Abbasi ile ilişkilerini iyi tuttu

Horasan'da da nüfuzu arttı

Mutes Fars valisi ile Yakup'u birbirine düşürdü Yakup kazandı

Tahiriler ile sürekli mücadele etti

Samanoğulları tarafından ortadan kaldırıldılar.

Samanoğulları

(126 yıl) (873-999)

- *Saman Hudat isimli şahsın soyundan gelen bir sülaledir.
- *Kökenleri ve ana yurtları ile ilgili kesin bilgi yoktur.
(reyin) Türk Oğuz rivayetli
- *Abbasilerle ilişkisi kuruluş yıllarına kadar dayanır
- *Saman, Ebu Müslim Harasanin yakın adamlarındandı
Me'mun zamanında Semerkant valisi oldu (Saman torunu Nuh)
- *Kuruluş yıllarında Maveraünnehir dışında hakimiyetleri süremedi

Samanoğulları (126 yıl) (873-999)

- *Esed b. Saman'ın Maverâünnehir'deki valiliğiyle başlayan, iktidarlarına Horasan saygı duydu
- *Tahiroğulları onları hep destekledi
- *Müslüman olmayan Türk bölgelerinden gelen akınlara karşı kullanıldılar.
- *Samanoğulları Tahiroğulları ve hilafet merkezi arasında güçlü bir işbirliği yapmıştır hep
- *Karahanlıların Buhara'yı almalarıyla devlet sona erdi.

Büveyhiler

(13 yıl) (932-1062)

- *İran ve Irak'ta hüküm sürmüş beyler asıllı bir hanedandır
- *Önceleri Mecusi ve putperest iken X. Yy'da Müslüman oldular. Şiilerdi.
- *Irak hakimiyetine Selçuklular son verdi.
- *İran hakimiyetine Sebankâre son verdi.

Fatımiler

(909-1171) 202 yıl

- *Kuzey Afrika, Mısır ve Suriye de egemen olmuştur
- *Adını peygamber kızı Fatma'dan almış bir Şii devletidir
- *İlk kez Ifrikiyyede ortaya çıkmışlar ve İsmailiye dayanıyorlardı
- *Ağlebiler yıkılarak yerine kuruldu
- *Cafer es Sadık soyundan olan el Mehdi Ubeydullah el-mehdi (lidinillah ve emirül müminin lakabıyla ilk halife oldu.
- *Kuzey Afrika kabile savaşları Harici, Alevi, Rüstemi, Maliki ve Sünnilerin çatışma alanıydı
- *Bu sebeple Mısır'a yayılma planı yaptı
- *İhşidilerin ortadan kaldırılmasıyla 969'da ele geçirildi

Fatımiler (909-1171)

- *Bundan sonra Fatımilerin siyasi etkinliklerinin yanı sıra dini, felsefi ve sosyal hareketlere de öncülük etmeye başladılar
- *Mısır'da Abbasilere ait izleri silmeye çalıştılar
- *Hutbeler Fatımiler adına okundu. Paralarını Fatımiler adına bastılar
- *Camilerde hatiplerin siyah değil beyaz giymelerini adet yaptılar
- *Ezanda hayyâale'l-hayrül'-amel sözünü eklediler
- *Ezher camiini yaptılar
- *Mısır'dan sonra Hicaz'ı da aldılar
- *Selçukluların ilerlemesi karşısında bir süre vezir olarak idarede kaldılar
- *Selahaddin Eyyubi ile Eyyubiler dönemi başlamıştır (mısırdaki vezir)

Eyyûbiler

(81 yıl) (1169-1250)

- *Eyyûbiler XI. yy'da Selçukluların hizmetine girmişti, Türk Kürt ve Arap karışımıydı
- *Fatımiler döneminde emir vezir Fatımi ordusunu yönetmeden uzaklaştırdı
- *Selahaddin Bizans Haçlı Kuvvetlerini yenilgiye uğrattı
- *Fatimilere rağmen Sünni halkın Mısır halkının desteğini aldı
- *1171'de Fatımi Hilafetini ortadan kaldırıp hutbeyi Abbasiler adına okuttu
- *Haçlı ordularıyla uzun mücadeleler oldu
- *Selahaddin Haçlılarla mücadele sürekli devam etti
- *Memlûkler ile birlikte Eyyûbiler bitti

Memlükler (1250-1517) 267 yıl

- *Eyyubiler'in yerine geçen Memlükler, Eyyubi sultanlarından Kamil'in oğlu Necmeddin Eyyub'un hassa ordusu ve saray muhafız adaylarına alınıp yetiştirilmiş askerlerdi
- *Çoğu Türklerden oluşurdu.
- *Mısır yakınlarında Ravza adasındaki kışlada idiler
- *İlk yıllar iktidar mücadeleleriyle geçti
- *Baybars'la birlikte parçaladılar
- *Moğol ve Haçlı tehlikesine karşı nüfuzunu koruyup Nübe ve Arap yarımadasına yayılmayı seçti

Memlükler (1250-1517)

- *Abbasi ailesinden Ahmed'i Kahire'ye getirip halife ilan etti.
- *Mısır Abbasi hilafeti başladı.
- *1261 (1517 Yavuz) Moğolları yendi, Anadolu beylerine yardım etti.
- *Haçlıları da yendi
- *Ermenileri yenilgiye uğrattı
- *Haçlıların doğuda kurduğu prensliği ortadan kaldırdı.
- *Baybars'tan sonraki 2. güçlü yönetici konumundadır.
- *Yavuz Sultan Selim'in 1516'da Mercidabık, 1517'de Ridaniye savaşları ile Memlükler sona erdi